

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3d, 1879. Tel: CHelsea 3-1249

No. 69 — Štev. 69 — VOLUME LIII. — LETNIK LIII.

NEW YORK, MONDAY, APRIL 9, 1945 — PONEDELJEK, 9. APRILA, 1945

RUSI SREDI DUNAJA

Po Nemcih ukradeni zakladi najdeni

JAPONSKO BRODOVJE PORAŽENO

ZAPADNI ZAVEZNIKI PRED BREMENOM

ZAPADNA FRONTA:

Pariz, 8. marca. — Tanki angleške vojske na severu zapadne fronte so se približali nemškemu pristanišču Bremen tako, da so danes le še sedem milij oddaljeni od imenovanega mesta.

Med tretjo vojsko Zjedinjenih držav in nemškimi četami prišlo je do večje bitke na ozemlju iztočno od mesta Muehlhausen, dočim so se ameriški oddelki padalstva spustili v večji številu na ozemlje blizu mesta Eisloben, ki je oddaljeno od Berolina le 90 milij. Podrobnosti o tem dogodku se ne poročajo.

Angleški tanki so obkobili Bremen na ozemlju južno od mesta in potem so zopet drugi oddelki napredovali proti mestu Hamburgu ob Labi.

Ameriško vojaštvo se je danes bojevalo v bližini mesta Hannover, od katerega je bilo oddaljeno le še 18 milij. Ozem-

Japonsko vojno brodovje poraženo v bližini Okinave. — Japonske izgube so bile velike

Guam, Mariani, 8. aprila. — V neposredni bližini otoka Okinawa na Japonskem, vršila se je včeraj popoludne velika pomorska bitka med našim in japonskim vojnimi brodovjem. Japonci so ob tej prilici izgubili več vojnih ladij, med katerimi je bila tudi največja japonska oklopnična imenom Yamato; istodobno je naše mornarično letalstvo vničilo 391 japonskih napadalnih letal.

Od našega vojnega brodovja, bilo je potopljenih le troje rušilev in naše vojno brodovje je izgubilo tudi sedem napadalnih letal. Japonci so izgubili poleg oklopnice Yamata, neko lahko križarko in tri rušile.

V soboto zjutraj je naše brodovje pričelo z protinapadom in tem povodom je bila japonska oklopnična Yamato, zajedno z japonskimi rušilev in križarko potopljena. Japonsko vojno brodovje je bilo poraženo le 50 milij od japonskega obrežja.

Ruska vojska napreduje proti Bavarski, oziroma Hitlerjevemu zadnjemu zavetišču

London, 9. aprila. — Ruske vojske napredujejo zapadno od Dunaja, kjer so ostavile le 20 milij široko odprtino po kateri zamorejo naciji ostaviti Dunaj, ako bodo zmogli to storiti.

TREBA JE
DAROVALCEV
K R V I !

Plazma RDEČEGA KRIŽA reduj življeno in sto ranjenih voja krov in mornarjev. — Toda potreb nih je le na tisoče darovalcev krvi. Dajte plint krov, da rešite živ ljenje.

Rusi so zasedli tudi Simmering, kjer so dunajske pli nove in vodovodne naprave.

Ukradeno zlato

najdeno v rudniku

Po Nemcih ukradeni za kladi — najdeni po naši vojski.

100 ton zlata nemške denarne rezerve; dva milijona dolarjev ameriškega denarja; 110 tisoč funtov angleških šterlingov; 100,000,000 francoskih frankov; 4,000,000 norveških kron, itd., ter vse polno ukradenih umetnin so našli naši vojaki v solnem rudniku, ko so iskali — pomoč babice ... *

Z tretjo ameriško vojsko, o srednja Nemčija, 8. aprila. — Blizu vasi imenom Merkers v Thürinškem gozdu, oziroma 30 milij južno od mesta Muhelhausen, našli so vojaki tretje ameriške vojske (Pattonove) v nekem solnem rudniku, neprečitljive nemške domače, kar kor tudi nakradene zaklade, in sicer ko so iskali neko babico, da pomaga pri porodu neke ženske.

Med večinoma ukradenimi zakladi, bil je tudi ves domaći zlati nemški zaklad, oziroma zlata rezerva nemškega finančnega ministerstva, katerega je v rudniku spravila nemška "Reichsbanka", tudi vse umetnine iz nemških muzejev in ukradeno zlato ter umetnine, ki so bile in so, last po Nemcih oropanih dežel, so našli ameriški vojaki.

Z oziroma na zlato, so našli 100,00 ton zlata v buljonu (vlitega čistega zlata), ki je vredno \$100,000,000; 100 milijon francoskih frankov (2 milijon v ameriškem denarju); 4,00,000 norveških kron, in 4,000,000 nemških mark. Poleg tega so našli tudi manjše svote španskih pezet, portugalskih escudov in turških funтов.

Imenovani zakladi, nemški in po Nemcih ukradeni, so bili skriti v solnem rudniku v bližini mesta Weimar, kamor je nameraval ponoreli Hitler premestiti nacijsko vlado iz Berolina.

Ameriška tretja vojska je po ono pokrajino osvojila, predno so nemški roparji zamogli zaklade odnesti v Badensko, kamor sedaj beži nemška, oziroma nacijska vlada, od kjer namerava bežati v zadnje zavetišče na Bavarskem.

Američani so tem povodom vjeli tudi Fritz Viecka, kuratorja nemške državne banke, in dr. P. O. Raveja, kuratorja nemškega državnega muzeja,

kateri je skrbal za umetnine nemškega muzeja, karor tudi za umetnine po vsej Evropi nakradenih umetnin.

Ameriški vojaki so izvedeli

Nova japonska vlada

Guam, Mariani, 8. aprila. — Baš, ko je bila ustanovljena nova japonska vlada, pozdravilo je naše brodovje in letalstvo mesti Tokio in Nagoya z ponovnim napadom, novo japonsko vlado.

Medtem, ko so prihajala po

ročila o našem napadu na ja

ponsko vojno brodovje, objavila

je japonska novinarska a

gentura "Domei", da je bil i

menovati japonskim minister

skim predsednikom, admirala

Kentaro Suzuki, ki je isto

časno prevzel tudi mesto mini

stra Iztočne Azije.

Admiral Mitsumasa Yonai,

dosedanjem ministru vojne mornarice, je še v nadalje ostal

na svojem mestu, dasiravno je

bila japonska vojna mornari

ca pod njegovo administracijo

sedaj že v drugič tepeha. Do

sedaj je japonska vojna mornarica izgubila že 100 admira

lov.

Glavnim ravnateljem japonskega vojnega letalstva je bil imenovan general Korechika

Anami, ki je istodobno tudi

prvzel mesto vojnega mini

stra. Suzuki je znan radi svo

ega mjrneg značaja, tako da

se v mednarodnih političnih

krogih domneva, da je Hirohi

to njega odobral za imenova

mesto v svrhu eventualnih

mirovnih pogajanj.

P A C I F I K :

Nadaljevanje napadov

na Tokio

Guam, Mariani, 8. aprila. — Nad tristo ameriških trdnjavskih letal napadlo je včeraj ponovno japonsko glavno mesto Tokio in sicer iz naših letališč na Iwo Jima, kamor tudi z mornaričnimi aeroplani. Istodobno je nadaljnja skupina naših mornaričnih letal napadla japonsko mesto Nagoya.

Zanimivo je, da so v dobrih

četrtih letih imeli FBI 446,640

slučajev. Z drugimi besedami

se to pravi: državna policija

je prigurala toliko nepriglašenih,

da bi he lahko napravilo

trinajst popolnih divizij. Na ti

so jih je bilo obsojenih in

denarno kaznovanih.

Zanimivo je, da so v dobrih

četrtih letih imeli FBI 446,640

slučajev. Z drugimi besedami

se to pravi: državna policija

je prigurala toliko nepriglašenih,

da bi he lahko napravilo

trinajst popolnih divizij. Na ti

so jih je bilo obsojenih in

denarno kaznovanih.

Zanimivo je, da so v dobrih

četrtih letih imeli FBI 446,640

slučajev. Z drugimi besedami

se to pravi: državna policija

je prigurala toliko nepriglašenih,

da bi he lahko napravilo

trinajst popolnih divizij. Na ti

so jih je bilo obsojenih in

denarno kaznovanih.

Zanimivo je, da so v dobrih

četrtih letih imeli FBI 446,640

slučajev. Z drugimi besedami

se to pravi: državna policija

je prigurala toliko nepriglašenih,

da bi he lahko napravilo

trinajst popolnih divizij. Na ti

so jih je bilo obsojenih in

denarno kaznovanih.

Zanimivo je, da so v dobrih

četrtih letih imeli FBI 446,640

slučajev. Z drugimi besedami

se to pravi: državna policija

je prigurala toliko nepriglašenih,

da bi he lahko napravilo

trinajst popolnih divizij. Na ti

so jih je bilo obsojenih in

denarno kaznovanih.

Zanimivo je, da so v dobrih

četrtih letih imeli FBI 446,640

slučajev. Z drugimi besedami

se to pravi: državna policija

je prigurala toliko nepriglašenih,

da bi he lahko napravilo

trinajst popolnih divizij. Na ti

so jih je bilo obsojenih in

denarno kaznovanih.

Zanimivo je, da so v dobrih

četrtih letih imeli FBI 446,640

slučajev. Z drugimi besedami

se to pravi: državna policija

je prigurala toliko nepriglašenih,

da bi he lahko napravilo

trinajst popolnih divizij. Na ti

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenske Publishing Company, (A Corporation)
Frank Saker, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lapsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

:: 52nd YEAR ::

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRAVZENE DRŽAVE IN KANADO:

\$7.; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

Telephone: Chelsea 2-1242

Po vojni

Sedanja svetovna vojna traja že toliko let, da smo se je že privadili in — kakor nekateri trdijo —, nam bode v resnici dolgočasno, ako zavlada po vsem svetu zopet mir, — kajti, potem časopisje ne bode vedelo kaj bi priobčevalo, in tudi se ne bode izplačalo poslušati vsakourne vojne vesti, ki prihajajo sedaj iz vseh krajev sveta; razne organizacije ne bodo več nabirale prispevkov v vojne svrhe in v pomoč nesrečnim Europejcem; vojno navdušenje bode odšlo v pokoj; parniki ne bodo več prevažali razne potrebštine v evropske luke; železnični tovorni promet bodo postal zopet normalen; letoviščarji bodo zopet potovali proti severu, kjer je hladnejje; nedeljski ribiči, bodo zopet lovili ribe v sedaj prepovedanih vodah; meso ne bodo več prodajali na takozvanem črnem trgu in baje bodo postale vse jestvine cenejše, kakor so sedaj, itd. itd., — brez konca in kraja. Da, nekateri ljudje se bodo istinito dolgočasili, kajti v mnogih tovornah bodo prenehali z obratovanjem in mnoga ljudi bodo lahko zopet odšlo na prostovoljne in neprostovoljne sprehode po ulicah naših velikih mest, kjer je osredotočena naša vojna obrta.

Konec vojne bode tudi pomenjali, da se bode tudi politično ozračje dokaj spremeno, in sicer takoj, ko bode evropski del svetovne vojne končan. Najpreje bodo vsi javni duhovi čutili, da so nekako vzvišeni, in trajalo bodo nekaj dni, da se ljudje odpočijejo od samega proslavljanja. Potem se bodo pojavili zopet naši izolacionisti in bodo pričeli voljati po svežem, novem in mirnem povoju ozračju. Ko se nekoličko privadijo na mir, bodo zahtevali, da se mora naše vojstvo, takoj vrniti domov. Ko bodo to donekle storjeno, bodo zahtevali povsem nove avtomobile in tudi temeljiti končne kontrole cen. Ko se bodo tega naveličali, pričeli bodo šteti vsak funt in vsako tono živil, katera bode naša vlada in dobrodelenne organizacije poslate v Evropo, da prežive tamoznje gladno prebivalstvo. Ko bodo tako šteli in našeli obilo ton živiljenih potrebščin za gladno Evropo, bodo svetovali, da je tega že dovolj, in naj ostanejo vse jestvine kar doma, pri nas, kajti: vojna je itak končana.

Ko bode ta zadeva nekliko urejena, potem bodo naši izolacionisti prevzeli vse naše bojevanje proti Japonski v svojo oskrbo, kajti za vojno proti Niponu se mnogo bolj zanimajo, kakor pa za vojno v Evropi. Zahtevali bodo najlažna splošna javnost obrne svoj hrbit proti Evropi. Istdobno bodo pa kritikovali Rusijo, in tudi Anglijo, kajti potem bode vsakovrstno kritikovanje svobodno in neovirano.

Doba med konec vojne v Evropi in vojne proti Japonski, bodo nekaka prehodna doba v zopetno normalnost, katero bode seveda treba v vsakem oziru popolnoma preiskati, da ne bode javnost preveč iznenadena.

Konec vojne bode nekak simbol naše slave, toda potem, ko bodo vetrovi odnesli ves dim in tudi druge oblake, pokazala se bode na obzorju—Evropa v vsemi svojem razdejaju. In tedanja Evropa najbrže ne bode vedela čemu in komu naj bode hvaležna. Vsekako bodo potem treba, da se naša javnost potem zopet nekliko pobriga za Evropo in nastalo bodo zopet vprašanje: Čemu smo preje, med vojno, pomagali narodom onstran Atlantika? Tako vprašanje bode sicer velikega pomena, dasiravno se nam bode v prvem trenutku dozdevalo nekako otroče, kajti vsakdo je vedel, čemu je med vojno pomagal Europejcem.

V očigled vsemu temu pa bode izredno dobro za nas vse, ako priznamo, da je naloga vsega sveta takoj po vojni prijeti skrbeti za to, da postane bodoči svet pametnejši, nego je bil dosedanj, tudi ako bode v bodoče še kedaj nekliko potrebno pričeti z kako vojno, ki ne bode baš svetovne kakovosti in značaja. Pametni ljudje bodo takoj po vojni sklenili, da bodo v bodoče posvetili vse svoje moči le boju v svrhu bitnejšega napredka za blagor vsega človeštva, kajti te vrste vojna nikakor ne bode krvava, in mnogo koristnejša od sedanje. In te vrste vojna bode tudi izdatno cenejša, kakor je sedanja svetovna vojna.

Povojna doba bode pa za zavezniške narode mnogo nevarnejša, kakor je sedanja vojna doba — — — kajti po končani sedanji svetovni dobi, ne bode več Hitlerja, da bi takoj izberno skrb za medzavezniško jedinstvo in vsestranski sporazum, kakor skrb sedaj. Po vojni bodo imel zopet vsak pojedinec med nami svoje lastne nazore, o katerih bode prepričan, da so edino-pravi, in vsakdo se bode potem, oziroma po končani vojni v Evropi navduševal le še za vojno proti Japonski. — Vprašanje, kateri narod je bil prvi v sedanji svetovni vojni, bodo nadomestili z vprašanjem, — kledo je bil prvi, ki je končal z vojno. Trgovinski interesi bodo potem prišli zopet na površje javnih vprašanj, in slednji interesi bodo postali naša prava domača javna atmosfera in sicer baš tedaj, ko se bode naše, iz Evrope došlo vojaštvo vozilo preko Zjedjenih držav od atlantskega do pacifičnega

obrežja in potem dalje preko Pacifika proti Niponu. Dejali bodo vojakom le: "Halo in good-bye."

Tako po vojni bodo postalo veliko število strojev v naših tovarnah in tudi veliko število delavev—povsem svobodnih, tako, da se kolesu teh strojev ne bode potrebno neprestano vrneti, in da se bodo tudi delaveci, ki so zaposleni pri tem kolesu, lahko malo odpočli — — na svoje lastne stroške. Tudi bodo obnašanje našega prebivalstva potem postalo drugačno, kakor je sedaj; pred vsem se more nekoliko odprtiti, in potem lahko prične s zabavljanjem v toliki meri, kakor mu bode draga. Nekoliko naših trgovcev bodo tudi potovali v Evropo, da tam napravijo potrebne kupčice ali pa da povedo Evropcem, naj gredo "to h...," kakor bodo že našle trgovinske prilike. Zopet drugi bodo potovali proti Japonski, da tam — umrlejo; yes, po vojni bodo dokaj razburjenja, toda to razburjenje bode "vsak po svoje" uredili in tudi klet bode "vsak po svoje".

In naša vlada bodo moralna tudi skleniti mednarodne pogodbe — tam v Evropi in sicer v dobi, ko vojna proti Japonski še ne bode končana. To bodo potem nekako pristranska stvar, ki nikakor ne bodo vodila do našega domačega jedinstva. To je toraj ona stvar, do katere bodo naša republika vodila sklenitev miru v Evropi. Toda kljub vsemu temu: potem bodo zopet samostojni in neodvisni . . .

BUDIMPEŠTA — GROB NEMŠKIH DIVIZIJ

Padev Dunaja — prestolice Avstrije je danes samo še vprašanje nekaj dni. Po danasnjih poročilih so ruske čete samo eno miljo od središča mesta. Da imamo nekolikšno sliko od vojevanja, ki se vrši sedaj na Dunaju, je treba pogledati nazaj nekaj tednov, ko so bili vsi obupni nemški poskiusi, da bi se rešili z jeklenega obroča. Najprej je bila v nekaj dneh do kraja uničena močna nemška skupina ob kolenu Donave, severno od Budimpešte. Prestolnica suma je zdaj postala za obkoljeno nemško-madžarsko posadko pravi pekel.

Po tem peku se je branilo v znamenju neizbežne smrti več kot 10 nemških in madžarskih tankovskih, motoriziranih in pehotnih divizij ter celo vrsta topniških brigad in varnostnih enot. Življene v mestu je postalno neznenost. Vodovod je bil uničen, prav tako elektrarna. Prebivalstvo je stradalno in je bilo v stalni življenski nevarnosti, kajti Nemci na uniku so minirali in metali v zrak cele stanovanjske bloke in vse javne zgradbe. Boji so divljali od hiše do hiše in sovjetski vojaki so z brezprimernim jumatvom uničili strojnica gnezda, bunkerje in topniške položaje ter preko nemških trupel so nezdružno predirali proti mestnem osrčju.

Da bi ohranilo prebivalstvo pred uničenjem in ohranilo mesto ponišenja ter ustavilo nesmiselno prelivanje krvi je sovjetsko poveljstvo poslalo k nemški obrambi, odpolance s pozivom na predajo. Nemski zločinci pa so te odpolance z belo zastavo enostavno postrelili, kar je v zgodbini vojn edinstven in nezaslišan primer, saj so veljali v vseh časih mire.

Taktika zavzetja Dunaja je skoraj ista kot je bila pri Budimpešti. Nemci se trdo branijo, in mesto in prebivalstvo je v isti nevarnosti pred pogonom, kot je bilo v madžarski prestolnici. Toda Rdeča vojska bo pomandrala sovražnikovo vojsko, pa naj nudi kakršenkoli odpor hoče. Samo ob sebi se razume, da vsa odgovornost za žrtve avstrijskega civilnega prebivalstva pa padla na glave hitlerjevske klike krvnikov in njihalcev, kot je v Budimpešti.

RACIJSKI KOLEDAR

Odmerki jestvin za dobo 9. aprila do 15. aprila.

Konservirane jestvine

sadj, sočivje, omake, tomati, catsup in chili omaka. Le modre znamke veljavne. Modre znamke C2 do vstevši X2, v knjižnici 4 so sedaj veljavne. Modre znamke C2 do vstevši G2 postanejo neveljavne 28. aprila; modre znamke H2 postanejo neveljavne 2. junija; modre znamke N2 do vstevši S2 postanejo neveljavne 30. junija; in modre znamke T2 do vstevši X2, postanejo neveljavne 31. julija. To velja le za odjemalce. Vsaka modra znamka vredi deset točk.

Meso in maščobe

Meso sveže ali nasoljeno, okajeno ali kuhané, se kupi le na točke, in sicer: vse vrste govedine vrste AA, A in B, jagnetina za pečenje, steake in odrezke; vrsta AA, A in B teleće pečenke, steaks in odrezki.

ZIVLJENJEPIS IVANA

JAGRA DO L. 1919

(Iz Slovenskega biografskega leksikona.)

Jager Ivan, arhitekt, r. 16. maja 1871 v Bistri (pri Vrhniki), je obiskoval 1885–86 gimnazijo, 1886–96 realko v Ljubljani, kjer je maturiral. Že na realki je kazal risarske sposobnosti. Študiral je arhitekturo na dunajski tehnični univerzitetu. Obdržal in Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

Na Dunaju je občeval v Wagnerju. Na Dunaju je občeval v Zupančičem, Murnom in Cankarjem; bil je član "Kluba slovenskih inženirjev" in je ob njem predlagal "Osnovni zakon o arhitekturah".

RAZGLEDNIK

ODLOMKI IZ DOMAČEGA ČASOPISJA

Newyorska "Sun" pravi, da svoje topeve, in pristavlja, da je dospeло poročilo, da bodo radi tegu Nemci ne bodo za Hitler kmalu bezal na Japone, mogli mnogo zemlje oborati, in pristavlja, da si ne more predstavljati človeka, ki bi ni član končije z pripombo, ker bodo naši tanki sedaj dokaj nemške zemlje — preorali . . .

"The Journal" v Atlanti, Ga., je v skrbih, ker postaja jo pri nas vse zemljepis, ki so na prodaj, tako izredno draga, in pristavlja, da si že sedaj lahko predstavljamo razčiranje naših vojakov, ko pridejo domov, ko bodo doznali, da bodo zamogli kupiti začeljene si farm, katerih cena je sedaj poskočila kar za 60 odstotkov.

"The Post" v Bostonu je v velikih skrbih radi naznania, da bodo oblasti sedaj poslale na javni trg mnogo zdravil in prisačkov, kateri ne bodo več potreben za zdravje naših vojakov v Evropi. List pristavlja, da zamorejo vsa ta zdravila in prisački postati velika nevarnost za naše ljudske

F. J. KERN:

John Jager in njegovo pismo

John Jager

O slovenskem arhitektu Johnu (Ivanu) Jagru sem zvedel že kot mlad student v St. Paulskem semeniču, St. Paul, Minn., v letih 1903—1906. Poznal sem njegovega brata Franca (Rev. Francis Jager), župnika na nemški farni sv. Bamfajcija v Minneapolisu in poznejšega profesorja čebelarstva na državni minnesotski univerzi. (Pri njem sem v družbi par sošolcev prvič igral takrot, nekolaj priljubljeno igro na kvate). Osebno pa Ivana nisem sečal do l. 1918., ko se je mudil v Clevelandu na povabilo Slovenske narodne zveze. Po mojem izstopu ga je Jugoslovanski narodni svet v Washingtonu poleg Paula J. Schnellerja imenoval za svojega člana. Tačrat nam je razkazal svoje umetniške posnetke narodne ornamentacije na slovenskih in zlasti na belokrajiških pirkih ali pisanicah. Zdel se mi je močno narodnozaveden, prijazen in učen mož. Na potovanju po Minnesoti l. 1937. sem ga obiskal na njegovem domu v Minneapolisu ter v hitriči pregledal njegovo znamenito v dragoceno knjižnico polno stadijskih knjig v vseh jezikih. Njegova pisana zbirka o Etruščanah, ki so bili po njegovih dokazih Slovenci in so bili prvi učitelji Rimljani tisoč let pred Kristusom, je menda ena izmed najbolj polnih med posamezniki v Ameriki. Med slovenskimi starimi kujgami ima pridige Janeza na Križu (1700), ki je bila last nabiralca slovenskih narodnih pesmi Štrekelja. Pekala mi je Japljevo predstavo Sv. pisma, s podpisom Fridrika Barage iz leta 1826., katero je ta pustil v Metliku pred odhodom v Ameriko. Razen Trubarjeve imena vse slovenske slavnice: Vodnikovo, Japljevo, Kopitarjevo, Metelkovo in druge. Miklošičeva delo o slovenskih jezikih so dobре obdržane.

V soboto pred zadnjim božičem sem se iz Rochester, Minnesota, odpeljal k njemu, da se podrobneje pogovoriva o njegovem nad štiridesetletnem proučevanju slovenske in splošno slovenske zgodovine, primerjalnega besedoslova in izverov besed ("The Philosophy of Etymology of Words"). Prišel sem k njemu nenaznani. Od leta 1937 sva si dopovala le ob božičnih praznikih s karticami, zato sem bil iznenaden, ko sem na pisanilni v knjižnici zagledal odprto pismo obsegajoče deset velikih strani naslovljeno—namesto datirano za božič—1943! Se zdaj mi je uganjka, zakaj niso bilo odpolzano že leto prej. Vendar se mi zdi to pismo prav tako zanimivo in primereno za naš čas, kot bi bilo pred dobrim enim letom, Jager je skromen človek, izjemna med splošno slovensko izvenrusko inteligenco, in mi na ponovo vprašanje, če sem kaj napisati o njegovem delu in prihodči to pismo, ni dal zadostilnega odgovora. Iz tega sklepam, da mi ne bo zameril, če priobčim stvar rojakom v poški o nekaterih zgodovinskih in jezikoslovnih doganjih, o katerih je Jager morda ena izmed najboljših slovenskih avtoritet. Na drugem prostoru je priobčen njegov kratek življepis, prepisani iz Slovenskega biografskega leksikona, segajoč do l. 1919.

"Blagor mi, ki ima v časih greze in trepta še moč, spominjati se zornih prejšnjih dn!"

Dr. Ivan Tavčar:
"Cvetje v jeseni."

Začela je prva slovenska

O slovenskem arhitektu Johnu (Ivanu) Jagru sem zvedel že kot mlad student v St. Paulskem semeniču, St. Paul, Minn., v letih 1903—1906. Poznal sem njegovega brata Franca (Rev. Francis Jager), župnika na nemški farni sv. Bamfajcija v Minneapolisu in poznejšega profesorja čebelarstva na državni minnesotski univerzi. (Pri njem sem v družbi par sošolcev prvič igral takrot, nekolaj priljubljeno igro na kvate). Osebno pa Ivana nisem sečal do l. 1918., ko se je mudil v Clevelandu na povabilo Slovenske narodne zveze. Po mojem izstopu ga je Jugoslovanski narodni svet v Washingtonu poleg Paula J. Schnellerja imenoval za svojega člana. Tačrat nam je razkazal svoje umetniške posnetke narodne ornamentacije na slovenskih in zlasti na belokrajiških pirkih ali pisanicah. Zdel se mi je močno narodnozaveden, prijazen in učen mož. Na potovanju po Minnesotu l. 1937. sem ga obiskal na njegovem domu v Minneapolisu ter v hitriči pregledal njegovo znamenito v dragoceno knjižnico polno stadijskih knjig v vseh jezikih. Njegova pisana zbirka o Etruščanah, ki so bili po njegovih dokazih Slovenci in so bili prvi učitelji Rimljani tisoč let pred Kristusom, je menda ena izmed najbolj polnih med posamezniki v Ameriki. Med slovenskimi starimi kujgami ima pridige Janeza na Križu (1700), ki je bila last nabiralca slovenskih narodnih pesmi Štrekelja. Pekala mi je Japljevo predstavo Sv. pisma, s podpisom Fridrika Barage iz leta 1826., katero je ta pustil v Metliku pred odhodom v Ameriko. Razen Trubarjeve imena vse slovenske slavnice: Vodnikovo, Japljevo, Kopitarjevo, Metelkovo in druge. Miklošičeva delo o slovenskih jezikih so dobре obdržane.

V edinstveni zavednosti skupnega narodnognega porekla in stare dedčine v prinos novega državljanstva se skrmojni mi Slovenec nismo posebno izkazali . . . čez in čez Združenih držav. Le imena po naborniških listah govore, da smo še tu po lastnih imenih in dajamo polnoštiven pripon, ki določuje in bo v pomoč za skupno znago nad najhudočnejšimi sovražniki, ki jih je kdaj videl svet. Če bi si bili poangleščani svoja imena, še te prinoša ne bi imeli v evidenci . . . Ideja zadružništva, ta naš še drži kot dober preostanek proše dobe, in o tem so Vam razmere bolje znane kot meni samotaren svojega rodu.

Pa ne da bi mislili, da smo se izneverili svojemu viru in poreklu. Krepko se držimo svojih tradicij v prinos Združenih držav. Sodržavljeni z namu v dotiki nas poznavajo in upoštevajo. Tako je Slovenija kot del Jugoslavije med našimi meščani na dobrem glasu . . . vedo za dolgotrajna in odlčna dela, ki jih je betvica naših in nas pridomašala v razvoju države.

Pred več kot sto leti začeli so naši veleizobraženi možje (takorek iz nič) velika nemopridna dela v neizmernih zemljah Velikih jezer in severozahoda; dali prvotnim Očima-Otavcem nauk sveta v njihovi lastni literaturi, učiti jih poljedelstva in samopomoč, socijalne zavednosti. Ledina je bila preorana v takozvani divjini, predno je začel naseljevalni naval. Prvo kulturno je v ogromne te zemlje vnesel naš človek. Velika je zgodovina, ki je še ni popisalo pero. Nastrepleči naslednje dobe so jo zamolčali, če so jo sploh vedeli ali hoteli vedeti.

(Ponatisneno iz "Enakopravnosti")

tiskarna v Tower, Minn., 1892, ob koncu prve dobe, za novošolski rod Slovencev. Tam se je tiskal prvi slovenski teknik "Amerikanski Slovenec", ki je izprva učil novodošlice v jeziku dežele. Tam je prišla na dan prva "Slovensko-angleška slovnicka" (1895), ki jo je spisal Peter Jos. Jeram na 1410 — 8th Street So., Minneapolis, Minn. Njegovo edino fotografijo imam še pridobljano v odtisku te knjige. Kdo ne ve težav prvega slovenskega tiska v Ameriki in kdor ne ve požrtvovnosti Rev. Buha in njegovega tiskarskega ter uredniškega strokovnjaka Murnika ob teh poslih.

"Ya, ya", (tako govor), S prisrčnimi voščili Vam in Vašim k božičnim praznikom to iznesti med svet za vsako malenkost. Ali pa Nemci! Police in predali minnesotskega zgodovinskega društva se kar sibijo kulturo zanesene po njih v Minnesoto. Njihovi jeziki se nene na stroške države na univerzi, Slovenia pa skromni kakor povsod! Drugi naš zarod se ni poprijel svojih tradicij, da bi jim dal izraza v skupni razvijajoči se državnosti.

Tam pred 55. leti se je videlo veliko ognjišče versko-kulturnega pokreta v St. Paulskem semeniču. Nadškof John Ireland se je seznanil v Rimu s pokojnul nadškofom Strossmayerjem in ga občudoval za bistrost duha in velika znanja. Po njem je izvedel za slovensko "blago", najzmožnejše, jekovino najgibčnejše—slovenske dijake. Ti mu bodo dali može v razvoj Minnesota po božji in njegovi volji. — In

Kakor pa vsi vemo, zase so vse odnosnje raznere ameriških Slovencev v zadnjih letih v splošno skrčenost, v manjše skupine nekoč močnih naseljencev, ali pa posameznosti brez sredotočnih stikov. Ponekod so še še skoraj nepoznane družabne zveze starih rodovin. Mladi naraščaj se je poamerikanil skoraj dočista in doba krize je k temu tako priporogla.

V edinstveni zavednosti skupnega narodnognega porekla in stare dedčine v prinos novega državljanstva se skrmojni mi Slovenec nismo posebno izkazali . . . čez in čez Združenih držav. Le imena po naborniških listah govore, da smo še tu po lastnih imenih in dajamo polnoštiven pripon, ki določuje in bo v pomoč za skupno znago nad najhudočnejšimi sovražniki, ki jih je kdaj videl svet. Če bi si bili poangleščani svoja imena, še te prinoša ne bi imeli v evidenci . . . Ideja zadružništva, ta naš še drži kot dober preostanek proše dobe, in o tem so Vam razmere bolje znane kot meni samotaren svojega rodu.

Pa ne da bi mislili, da smo se izneverili svojemu viru in poreklu. Krepko se držimo svojih tradicij v prinos Združenih držav. Sodržavljeni z namu v dotiki nas poznavajo in upoštevajo. Tako je Slovenija kot del Jugoslavije med našimi meščani na dobrem glasu . . . vedo za dolgotrajna in odlčna dela, ki jih je betvica naših in nas pridomašala v razvoju države.

Pred več kot sto leti začeli so naši veleizobraženi možje (takorek iz nič) velika nemopridna dela v neizmernih zemljah Velikih jezer in severozahoda; dali prvotnim Očima-Otavcem nauk sveta v njihovi lastni literaturi, učiti jih poljedelstva in samopomoč, socijalne zavednosti. Ledina je bila preorana v takozvani divjini, predno je začel naseljevalni naval. Prvo kulturno je v ogromne te zemlje vnesel naš človek. Velika je zgodovina, ki je še ni popisalo pero. Nastrepleči naslednje dobe so jo zamolčali, če so jo sploh vedeli ali hoteli vedeti.

NURSE wanted
for SMALL SANITARIUM
Living quarter, steady work, good pay.
Also: CLEANERS
MEN or WOMEN
Steady work, good pay.
S33 MADISON ST., BRONX, N. Y.
14-6667 (66-72)

GLASS WORKERS
MEN and WOMEN
Experienced on Miniature Glass
Animals
MU 4-1324 (68-70)

TAILORS
MOŠKI in ZENSKE
ZA POPRAVILNA ČARTNIŠKE UNIFORME
STALNO DELO in DOBRA PLAČA
LUXEMBERG
885 MADISON AVE. N. Y. C. (68-74)

MOSKI
MOŠKI
Z ALI BREZ IZVEŽBANOST
ZA LAHKO DELO NA STEKLENKE IN ZRCALNE NOVELTIES
Vprašajte:
INDUSTRIAL SPECIALTIES
848 E. N. Y. Ave., Brooklyn, N. Y. (66-72)

NURSE wanted
for SMALL SANITARIUM
Living quarter, steady work, good pay.
Also: CLEANERS
MEN or WOMEN
Steady work, good pay.
S33 MADISON ST., BRONX, N. Y.
14-6667 (66-72)

GLASS WORKERS
MEN and WOMEN
Experienced on Miniature Glass
Animals
MU 4-1324 (68-70)

TAILORS
MOŠKI in ZENSKE
ZA POPRAVILNA ČARTNIŠKE UNIFORME
STALNO DELO in DOBRA PLAČA
LUXEMBERG
885 MADISON AVE. N. Y. C. (68-74)

BUY AN "EXTRA" BOND (66-72)

tako so prihajali v njegov seminar ob Mississippiju. Dovršene pošiljal jih je preko države. Ustanavljali so župnije, eno za drugo, in učili novo došle naseljence v vseh jezikih. Nihče jih ni dosegal v delih njihovih. James Hill, veliki železniški magnat, je dala Irelandu sredstva (zidal veliko semenič itd.), na seljence ljudi in vozil preko dežele. Tako roka roko umiva!

Tako je prišla Minnesota v evet in sad.

Že proti nagibu Irelanda v življenju je zapihala družna sapa po Minnesota. Vzbudil se je iz Evrope vnešen (posebno iz Nemčije) narodni duh po deželi. Začeli so nemški kleriki in njihov "Wanderer" St. Paul) gonjopez Slovence. Irci so se jamični pridržali kot povsodi. Zlata

doba občega priznanja Slovencev je minula. Irci in Nemci so prišli popolnoma na krmilo v novejši dobi.

Iz tega je došlo razvidno, da se slovenski kleriki niso mogli posvečati kulturni organizaciji lastnih svojih domačinov raztresenih po vseh Združenih državah. Služili so drugim narodom. Le sem in tam so bile izjemne, to se reče, če je ta ali vsemi vskočil v drugo skofijo. Pripravljeni in pa navdušeni so bili, da bi predstavljali našega človeka v Ameriki. Da se žudite, kako je Strossmayerjev skorod prevezel slovenske semenične v St. Paulu tam okoli l. 1889-99, naj Vam povem, da so imeli svoje posebno slovensko društvo, da se pripravijo za živilenska dela med slovenskimi naseljenci Ameri-

kih. Vodili so ga v staroslovenščini, s pismenostjo

v s. Cirila in Metoda. Človek skorod ne bi mogel verjeti, ka

ko so si ti mladenci zamislili

svobodno narodno vero po

obredih senjske skofije in od

rebdah Leona XIII. . . .

potdrgo slovenskega verstva v Ameriki. Nastale so v deželi

hude gospodarske krize . . .

in različi so se v kratkem ti idea-

listi širok skofije, ustanavljali

siromašne nemške misije,

misleč, da bodo avstrijski

družega jim ni preostajalo

pod poslušnostjo poklica in vo-

lje viših.

Ven, da se Vam (dasiravno

poznejših let) te stvari mogo

če bolje pozname kot pa meni,

ampak citajoč Vaše zanimive

"Spomine" zdele se mi je, da

naj bi jih vseeno omenil, kot

sem jih slišal sam po možeh

doživetja.

Ti mladi slovenski učenjaki

so bili prof. Marnove šole in

so dobra pravna posavali veliko

potezo ilirske cerkevosti, kat

je sta bila početnika Sv. Pa-

vel, apostol, in Sv. Peter brat

Sv. Andrej, prvi ilirski skof.

V prestnosti vrsti jih je bilo

sedemdeset, ko je zavzel to sto-

lico sv. Metod, ki je učil po Pa-

noniti in po Moravi, v državi

Kocelja (898). Vsega tega Ir-

ci niso vedeli. Liturgija staro-

slovenska, kaj še?

(Dalje v junih izdaji.)

Slovani ponajveč posedli in ponaselili prazne zemlje Se- razapada. Tako poplavio so pa nemške naselitvene agencije prehitile; zemlje veden lačni Nemci so posedli prerije, na- clovek pa je šel v ruhnik in v tovarne. Značilen je zapisnik slovanskega društva semenič-

čnikov, ki je še olurjen iz tistih časov. Vodili so ga v staroslovenščini, s pismenostjo</p

